

§ 25   **Yttrande över remiss Kultursamhället – utvecklad samverkan mellan stat, region och kommun (SOU 2023:58)**
RUN 648-2023

Sammanfattning

Region Västerbotten har mottagit en remiss från kulturdepartementet *Kultursamhället – utvecklad samverkan mellan stat, region och kommun*, ett betänkande av Kultursamverkansutredningen.

Regeringen beslutade den 7 juli 2022 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att genomföra en översyn av kultursamverkansmodellen med syftet att modellen ska utvecklas så att den i ökad grad kan bidra till kultur i hela landet och till att de nationella kulturpolitiska målen uppfylls. Den 20 april 2023 beslutade regeringen om tilläggsdirektiv till utredningen om minskad administrativ resursåtgång. Utredningen har antagit namnet Kultursamverkansutredningen 2022/23 (Ku 2022:04). Betänkandet överlämnas till regeringen 27 september 2023 och översändes till remissinstanser den 15 december.

Den reformstrategi som utredningen föreslår består i att öppna upp för friare samverkansformer mellan de olika offentliga nivåerna inom kulturområdet, med ett mer jämställt förhållande mellan stat, region och kommun. Utredningen menar på att om det ska vara möjligt att nå målet om att kulturen ska få ett bredare genomslag i samhället måste systemet tydligare inkludera kulturverksamhet framför allt i landets kommuner. Samtidigt betonas att regionernas roll som samordnande instans bör tydliggöras och stärkas. Utredningen konstaterar att nuvarande kultursamverkansmodellen har gjort mycket gott, framför allt ökat engagemanget för kulturpolitik på regional nivå, men att modellen som den är konstruerad nu nått sin potential.

I samband med beredning av remissvar har Region Västerbotten inhämtat synpunkter från länets kommuner och kulturinstitutioner som erhåller stöd inom ramen för kultursamverkansmodellen. Vidare har kontinuerlig dialog förts genom det interregionala nätverket Kultur i Norr.

Sammanfattning Region Västerbottens remissvar

- Region Västerbotten ställer sig positiv till förslaget om ett vidgat system för kultursamverkan genom lagstiftning men har svårt att se att utredningens ambition om utökad samverkan (och minskad administration) mellan nivåerna kan uppnå större utrymme för regionala och kommunala prioriteringar när inga ytterligare medel tillförs.
- Region Västerbotten ser utmaningar med förslaget som rör kommuners möjlighet att fördela statsbidrag inom modellen. Få kommuner berörs och vem beslutar om vad i slutändan?
- Region Västerbotten, genom Kultur i Norr, anser att oavsett hur kultursamverkansmodellen utformas så är det viktigt att bibehålla och stärka de strukturer som genererat ett ökat politiskt engagemang och ansvarstagande för kulturpolitik och dess genomförande.
- Region Västerbotten bedömer att kultursamverkansplanerna i slutändan kan innebära att det också upprättas särskilda regionala kulturplaner för att möta den regionala nivåns behov, vilket skulle leda till ökad administration.

- Region Västerbotten stödjer förslaget om att det i lag framgår att samråd ska ske med det fria kulturlivet och de professionella kulturskaparna i framtagandet av kultursamverkansplanerna.
- Region Västerbotten ställer sig positiva till att utvecklingsbidragen föreslås finnas kvar, att ett samverkanstöd etableras och att fördelningen av statsbidrag förenklas. Däremot är det minst sagt utmanande att föreställa sig denna finanseringsstruktur utan att nya medel tillförs.
- Förslaget om villkor för statsbidrag utmanar inte nuvarande modells inläsningseffekter tillräckligt, här skulle Region Västerbotten vilja se exemplifieringar av implementering i ett antal regioner (och därmed också kommuner) av olika storlek och i olika delar av landet.
- Region Västerbotten ser att det finns en risk att den ojämlika tillgången till kultur ökar snarare än minskar då kommuner med mindre resurser inte kommer att kunna ingå i reglerad samverkan och därmed vara mottagare av statsbidrag inom modellen.
- Region Västerbotten delar bedömningen om att det är viktigt att både stat, region och kommun tydliggör sin hållning i frågor som rör den konstnärliga friheten och att detta är lämpligt att reglera i föreslagen lag.
- Region Västerbotten anser att det finns en avsevärd risk att finansiering av befintlig kulturverksamhet kommer att minska då historiska nyckeltal på sikt skulle innebära en urholkning samt medföra en förskjutning av ansvar för kostnadsökningar på regioner och kommuner.
- Region Västerbotten vill att kulturmiljöarbete tillsammans med främjande fortsatt ska finnas med i definitionen av konst- och kulturområden. Om inte ser regionen risker med att dessa områden inte prioriteras i samma utsträckning som idag.
- Region Västerbotten motsätter sig förslaget om att reformerna initialt ska förstärkas med medel som idag fördelas till vissa icke statliga kulturlokaler.
- Region Västerbotten, genom Kultur i Norr, vill understryka vikten av fortsatt stimulering av interregional samverkan.
- Region Västerbotten vill understryka att nuvarande samverkansråd spelar en viktig roll i dagens beredning av regionala kulturplaner med respektive kulturmyndighets särskilda expertis, och ser risker med att ett "överenskommelsesystem" etableras om samverkansrådet upphör.
- Region Västerbotten menar på att nuvarande uppföljning via kulturdatan är proportionell och att en minskad statlig uppgiftsinlämning troligen skulle ersättas av en regional sådan med konsekvensen att den nationella jämförelsen uteblir.
- Region Västerbotten ser positivt på att de kulturpolitiska dialogerna föreslås inkludera kommunerna. Regionen vill understryka vikten av representation från hela landet för att uppnå reell flernivåsamverkan.
- Region Västerbotten ser positivt på ett arbete som på olika sätt stärker kulturens betydelse i plan- och bygglagen och vill trycka på behovet av att enprocentregeln implementeras tidigt i plan- och byggprocessen.
- Region Västerbotten ser positivt på ambitionen att verka för att stärka ställningen för de estetiska ämnena i grundskola och gymnasiet.
- Region Västerbotten ser positivt på en översyn av hur olika stöd- och regelsystem påverkar möjligheterna för personer med funktionshinder att vara verksamma som kulturskapare.

Yttrandet i sin helhet återfinns i bilagan: *Yttrande Region Västerbotten, Kultursamhället - utvecklad samverkan mellan stat, region och kommun (SOU 2023:58)*.

Förslag till beslut

Kulturberedningens förslag till regionala utvecklingsnämnden:

Regionala utvecklingsnämnden antar yttrade över remiss *Kultursamhället – utvecklad samverkan mellan stat, region och kommun SOU 2023:58*, enligt upprättat förslag.

Ärendets behandling under sammanträdet

Nina Björby (S) föreslår bifall till förslag till yttrande med följande förändringar:

I punkt 1, sida 3 ersätta föreslagen skrivning med *Region Västerbotten ställer sig skeptisk till förslaget om ett vidgat system för kultursamverkan genom lagstiftning och har svårt att se att utredningens ambition om utökad samverkan (och minskad administration) mellan nivåerna kan uppnå större utrymme för regionala och kommunala prioriteringar när inga ytterligare medel tillförs*.

I punkt 2, sida 3, lägga till *Vi ser inte heller några problem i att det skapas en modell mellan staten och de kommuner som kan tänkas beröras* som sista mening.

I punkt 4, sida 3, ersätta föreslagen skrivning med *Region Västerbotten motsätter sig att Kulturplanerna ska ersättas av Kultursamverkansplaner. Denna modell riskerar att tappa helhetssynen och att det blir projektstyrt samt ta bort det politiska ansvaret, den demokratiska processen och den breda politiska förankringen*.

På sida 7, som ny rubrik lägga till följande:

9.6 Kommuner med statsbidrag till institutioner

Region Västerbotten välkomnar region Stockholm in i modellen som då (äntligen) skulle omfatta alla Sveriges regioner.

På lämplig plats i yttrandet (utifrån förvaltningens bedömning) lägga till följande:

Region Västerbotten anser det är viktigt att det finns nationella kulturpolitiska mål som är långsiktiga och håller över tid. Vi anser därför att dessa också fortsatt ska vara övergripande mål inom kultursamverkansmodellen.

Som inledande eller avslutande stycke (på förvaltningens bedömning) lägga till följande:

För att vi ska få kultur i hela landet behövs det en stark nationell kulturpolitik och ekonomiska medel till regionala, och kommunala, verksamheter. Det är därför viktigt att det finns ett såväl politiskt som ekonomiskt statligt ansvar för verksamheterna inom kultursamverkansmodellen och modellen bör tillskjutas mer resurser.

Nina Björby (S) föreslår vidare att kulturberedningen uppdrar till förvaltningen att säkerställa att första meningen, stycke 2 under rubrik **9.2 Villkor för fördelning av statsbidrag**, sida 5 ligger under rätt rubrik i yttrandet.

Nina Björby (S) föreslår vidare att kulturberedningen uppdrar till förvaltningen att i yttrandet som helhet anpassa texten så att innehållet i andra delar av yttrandet inte motsäger dessa ändringar/tillägg.

Inga motförslag föreligger.

Beslut

Kulturberedningens förslag till regionala utvecklingsnämnden:

Regionala utvecklingsnämnden antar yttrade över remiss *Kultursamhället – utvecklad samverkan mellan stat, region och kommun SOU 2023:58*, enligt upprättat förslag med följande förändringar:

I punkt 1, sida 3 ersätta föreslagen skrivning med *Region Västerbotten ställer sig skeptisk till förslaget om ett vidgat system för kultursamverkan genom lagstiftning och har svårt att se att utredningens ambition om utökad samverkan (och minskad administration) mellan nivåerna kan uppnå större utrymme för regionala och kommunala prioriteringar när inga ytterligare medel tillförs.*

I punkt 2, sida 3, lägga till *Vi ser inte heller några problem i att det skapas en modell mellan staten och de kommuner som kan tänkas beröras* som sista mening.

I punkt 4, sida 3, ersätta föreslagen skrivning med *Region Västerbotten motsätter sig att Kulturplanerna ska ersättas av Kultursamverkansplaner. Denna modell riskerar att tappa helhetssynen och att det blir projektstyrt samt ta bort det politiska ansvaret, den demokratiska processen och den breda politiska förankringen.*

På sida 7, som ny rubrik lägga till följande:

9.6 Kommuner med statsbidrag till institutioner

Region Västerbotten välkomnar region Stockholm in i modellen som då (äntligen) skulle omfatta alla Sveriges regioner.

På lämplig plats i yttrandet (utifrån förvaltningens bedömning) lägga till följande:

Region Västerbotten anser det är viktigt att det finns nationella kulturpolitiska mål som är långsiktiga och håller över tid. Vi anser därför att dessa också fortsatt ska vara övergripande mål inom kultursamverkansmodellen.

Som inledande eller avslutande stycke (på förvaltningens bedömning) lägga till följande:

För att vi ska få kultur i hela landet behövs det en stark nationell kulturpolitik och ekonomiska medel till regionala, och kommunala, verksamheter. Det är därför viktigt att det finns ett såväl politiskt som ekonomiskt statligt ansvar för verksamheterna inom kultursamverkansmodellen och modellen bör tillskjutas mer resurser.

Kulturberedningen uppdrar till förvaltningen att säkerställa att första meningen, stycke 2 under rubrik **9.2 Villkor för fördelning av statsbidrag**, sida 5 ligger under rätt rubrik i yttrandet.

Kulturberedningen uppdrar till förvaltningen att i yttrandet som helhet anpassa texten så att innehållet i andra delar av yttrandet inte motsäger dessa ändringar/tillägg.

Expedieras till

Regionala utvecklingsnämnden

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse - Yttrande över Kultursamhället SOU 2023:58
- Förslag till yttrande Region Västerbotten. Kultursamhället SOU 2023.58
- Kultursamhället - utvecklad-samverkan-mellan-stat-region-och-kommun-SOU-2023-58